

การเปิดเผยตนเองในการสนทนาระหว่าง ผู้ที่เพิ่งรู้จักกัน: การศึกษาเปรียบเทียบ ระหว่างภาษาไทยกับภาษาญี่ปุ่น

บทคัดย่อ

ในการสนทนาเพื่อทำความรู้จักกันสิ่งหนึ่งที่ขาดไม่ได้คือ การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง งานวิจัยนี้เป็นการวิเคราะห์บทสนทนาที่ธรรมชาติระยะเวลา 15 นาที ของกลุ่มตัวอย่าง นักศึกษาชาวไทยและชาวญี่ปุ่นเพศหญิงที่มีอายุเท่ากันหรือศึกษาอยู่ในระดับเดียวกันชาติละ 12 คู่ ผลการวิเคราะห์พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งชาวไทยและชาวญี่ปุ่นมีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ที่เป็น “การเปิดเผยตนเองอย่างเท่าเทียม” ในปริมาณใกล้เคียงกัน ข้อมูลที่เปิดเผยมากที่สุด ได้แก่ ชื่อ ชั้นปี วิชาเอก ซึ่งเป็นข้อมูลส่วนบุคคลที่คู่สนทnal้วนมีข้อมูลอยู่แล้ว ในขณะที่ “การเปิดเผยตนเองอย่างไม่เท่าเทียม” มักเป็นการเปิดเผยข้อมูลจากฝ่ายที่มีข้อมูล เพียงข้างเดียว เช่น การไปศึกษาต่อต่างประเทศ จึงทำให้การแลกเปลี่ยนข้อมูลไม่สามารถ เกิดขึ้นได้ นอกจากนี้ ในการศึกษาครั้งนี้พบว่า มีรูปแบบการเปิดเผยตนเองอันเป็นเอกลักษณ์ ของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองชาติ กล่าวคือ ชาวญี่ปุ่นมีแนวโน้มที่จะให้ข้อมูลสอดคล้องไปกับคำพูด ของอีกฝ่าย ส่วนชาวไทยมีการเปิดเผยข้อมูลอย่างเป็นรูปธรรมหรือแสดงความคิดเห็นเชิงลบ แม้เป็นการสนทนากับผู้ที่เพิ่งรู้จักกัน

คำ

สำคัญ

การเปิดเผยตนเอง, การสนทนา, ผู้ที่เพิ่งรู้จักกัน

Self-Disclosure in First-Encounter Conversations: A Comparative Study of Thai and Japanese

Abstract

Self-disclosure is a crucial element in first-encounter conversations. This research compares and analyses two sets of 12 fifteen-minute semi-natural conversations, each between two female student participants of the same nationality, of the same age or in the same year of study at university. The participants of the one set were of the Thai nationality, and the other Japanese. The results revealed that both the Thai and Japanese participants exhibited a comparable level of reciprocal information exchanges. Names, years of study at university, and major subjects, which are inherently available pieces of information, were among the most revealed personal information. The study found, however, that non-reciprocal information disclosure happens when one party possesses a piece of information not matched by the other party, e.g. studying abroad, which renders reciprocal information exchanges unattainable. In addition, the study discovered characteristic patterns of self-disclosure unique to the participants of each nationality. For example, the Japanese tended to provide information parallel to the same pieces of information acquired, while the Thais tended to reveal information relatively more concretely and to voice negative opinions even in first-encounter conversations.

Key words

self-disclosure, conversation, first-encounter

1. บทนำ

ในการสนทนาเพื่อทำความรู้จักกับอีกฝ่าย คู่สนทนาจำเป็นต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับตัวเองและแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกันเพื่อสร้างความประทับใจที่ดีต่อกัน ทำให้รู้จักกันได้ภายในเวลาอันรวดเร็ว อันจะนำไปสู่การสร้างโอกาสในการสานสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นต่อไป การแลกเปลี่ยนข้อมูลนี้ทั้งสองฝ่ายอาจไม่ต้องแลกเปลี่ยนข้อมูลในปริมาณที่เท่ากันเสมอไป เช่น หากฝ่ายหนึ่งพูดถึงโรงเรียนมัธยมปลายที่จบการศึกษามา อีกฝ่ายอาจไม่จำเป็นต้องพูดถึงโรงเรียนของตัวเอง ปริมาณข้อมูลที่แลกเปลี่ยนกันจะเท่ากันหรือไม่ อาจมีผลมาจากปัจจัยหลายอย่าง เช่น ความเท่าเทียมกันของสถานภาพของคู่สนทนา ระดับความสนิทสนมของคู่สนทนา ประเภทและเนื้อหาของข้อมูล รวมถึงวัฒนธรรมซึ่งมีอิทธิพลอยู่เบื้องหลังพฤติกรรมหรือการกระทำของคนแต่ละชาติ เมื่อคนต่างวัฒนธรรมต้องมาทำความรู้จักกัน จึงมีความเป็นไปได้ว่าต่างฝ่ายต่างอาจใช้กฎเกณฑ์ทางวัฒนธรรมของตนเองที่เหมาะสมเพื่อทำความรู้จักกับอีกฝ่าย บางครั้งกฎเกณฑ์เหล่านี้ก็ไม่สามารถนำไปใช้กับวัฒนธรรมอื่น ๆ ได้ เช่น ผู้คนในวัฒนธรรมหนึ่งอาจเห็นว่าการถามเรื่องอายุของอีกฝ่ายมีความเหมาะสม ในขณะที่ผู้คนในวัฒนธรรมอื่น ๆ อาจเห็นว่าเป็นเรื่องเสียมารยาทและทำให้เกิดปัญหาขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเกิดปัญหาขึ้นในการสนทนาระหว่างผู้ที่เพิ่งรู้จักกันด้วยแล้ว ก็อาจส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์และการพูดคุยภายหลังจากนั้นได้

งานวิจัยนี้จึงต้องการศึกษาการเปิดเผยตนเองระหว่างผู้ที่เพิ่งสนทนากันเป็นครั้งแรกเปรียบเทียบกับระหว่างชาวไทยกับชาวญี่ปุ่นว่า มีการเปิดเผยเนื้อหาอะไร เปิดเผยในปริมาณมากน้อยเพียงใด เปิดเผยโดยใช้รูปแบบใด รวมถึงลักษณะพิเศษอื่น ๆ ว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

2. คำจำกัดความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 คำจำกัดความ

“การเปิดเผยตนเอง” และ “การเปิดเผยตนเองอย่างเท่าเทียม กับ การเปิดเผยตนเองอย่างไม่เท่าเทียม”

งานวิจัยนี้อ้างอิงคำจำกัดความของ 唐 (2015) ที่ระบุว่า “การเปิดเผยตนเอง คือ พฤติกรรมการเปิดเผยสิ่งที่เกี่ยวข้องกับตนเองให้ผู้อื่นทราบ ซึ่งรวมถึงข้อมูลส่วนบุคคล ประสบการณ์ของตนเอง และข้อมูลที่มีความต่อเนื่องอย่างเช่น ความคิด”¹ (唐瑩, 2015, p. 108)

ส่วนคำจำกัดความ “การเปิดเผยตนเองอย่างเท่าเทียม กับ การเปิดเผยตนเองอย่างไม่เท่าเทียม” งานวิจัยนี้อ้างอิงคำจำกัดความของ 三牧 (2013) ที่ระบุว่า “การเปิดเผยตนเองอย่างเท่าเทียม” หมายถึง การเปิดเผยข้อมูลในเรื่องใดเรื่องหนึ่งจากผู้ร่วมสนทนาทั้งสองฝ่ายเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน เช่น เมื่อฝ่ายหนึ่งให้ข้อมูลขณะที่ตนสังกัดอยู่ อีกฝ่ายก็ให้ข้อมูลขณะที่ตนสังกัดอยู่เช่นเดียวกัน ในขณะที่ “การเปิดเผยตนเองอย่างไม่เท่าเทียม” หมายถึง การเปิดเผยข้อมูลในเรื่องใดเรื่องหนึ่งจากผู้ร่วมสนทนาเพียงฝ่ายเดียว เช่น ในขณะที่ฝ่ายหนึ่งให้ข้อมูลอายุของตนเอง แต่อีกฝ่ายกลับไม่เปิดเผยข้อมูลอายุของตนเอง หรือการซักถามข้อมูลขณะที่คู่สนทนาสังกัดอยู่ แต่กลับไม่บอกข้อมูลขณะที่ตนเองสังกัดอยู่ให้อีกฝ่ายทราบ² (三牧陽子, 2013, p. 191)

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเกี่ยวกับการสนทนาระหว่างผู้ที่เพิ่งรู้จักกันเป็นครั้งแรกมีเป็นจำนวนมากและมีมุมมองที่ต่างกันออกไป เช่น งานวิจัยที่ศึกษาการเลือกหัวข้อในการสนทนา ได้แก่ ยุพวรรณ (2559) 蔡 (2011) 張 (2006) 三牧 (1999) งานวิจัยที่ศึกษารูปแบบการเปลี่ยนหัวข้อสนทนา ได้แก่ ユツパワン (2016) 楊 (2005) 村上・熊取谷 (1995) งานวิจัยที่ศึกษากระบวนการสร้างสำนึก

¹ แปลโดยผู้วิจัย

² สรุปความโดยผู้วิจัย

การเป็นพวกพ้อง ได้แก่ 今田 (2010) และ (2012) และ งานวิจัยที่ศึกษาการเปิดเผยตนเอง ในที่นี้จะกล่าวถึง เฉพาะงานวิจัยที่ศึกษาเรื่องการเปิดเผยตนเองเท่านั้น

唐 (2015) ศึกษาความเหมือนหรือต่างของรูปแบบ การสนทนา (Communication style) ระหว่าง ชาวญี่ปุ่นกับชาวจีนในการพูดถึงตนเอง โดยใช้กลุ่ม ตัวอย่างชาวจีนและชาวญี่ปุ่น ชั้นปีการศึกษาเดียวกัน เพศเดียวกัน ชาติละ 18 คู่ สนทนากันเป็นระยะเวลา 20 นาที ผลการวิจัยพบว่า จำนวนครั้งของการเปิดเผย เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเองไม่แตกต่างกันมากนัก แต่ชนิด ของข้อมูลที่เปิดเผยมีความแตกต่างกัน กล่าวคือ ชาวจีน จะเปิดเผยตนเองในเชิงอัตวิสัย (主観的自己開示) มากกว่าชาวญี่ปุ่น ส่วนการเปิดเผยตนเองในเชิงภววิสัย (客観的自己開示) พบว่า ชาวญี่ปุ่นมีแนวโน้มพูดคุย เรื่องชีวิตในมหาวิทยาลัยซึ่งเป็นเรื่องใกล้ตัวในการใช้ชีวิต มากกว่าชาวจีน และไม่มีการเปิดเผยข้อมูลที่เป็นเรื่อง ส่วนตัว เช่น ความรัก ผลการเรียน ส่วนความแตกต่าง ของการเปิดเผยตนเองในเชิงอัตวิสัยพบว่า ชาวญี่ปุ่นจะ เปิดเผยอารมณ์ความรู้สึกโดยอ้างอิงอารมณ์ความรู้สึกใน อดีตออกมาทั้งอย่างนั้น หรือใช้คำคุณศัพท์แสดงอารมณ์ ขณะพูดออกมาอย่างสั้น ๆ และตรงไปตรงมา เช่น 「す べい」 ในขณะที่ชาวจีนจะแสดงอารมณ์ความรู้สึกด้วยการพรรณนาและใช้สำนวนภาษาที่หลากหลาย ส่วนการ เปิดเผยความคิดเห็นนั้น ชาวจีนจะพยายามทำให้อีก ฝ่ายคล้อยตามความคิดของตนเอง ในขณะที่ชาวญี่ปุ่น จะคำนึงว่าอีกฝ่ายจะคล้อยตามตนเองหรือไม่

岩田 (2015) ศึกษาหน้าที่ของการเปิดเผยตนเอง ว่าถูกสร้างขึ้นมาได้อย่างไรในการสนทนากันครั้งแรก โดยเปรียบเทียบระหว่างภาษาญี่ปุ่นกับภาษาอังกฤษจาก มุมมองพฤติกรรมทางวาจา (Verbal Behavior) ในฐานะ ที่เป็นการกระทำร่วมกันของผู้พูดและผู้ฟัง โดยใช้เสียง สนทนาภาษาญี่ปุ่น 5 คู่และเสียงสนทนาภาษาอังกฤษ

(มีทั้งชาวอังกฤษ อเมริกัน และออสเตรเลีย) จำนวน 15 คู่ ผลการวิจัยพบว่า ในข้อมูลเสียงสนทนาภาษาอังกฤษ ผู้พูดจะเปิดเผยตนเองอย่างละเอียดและกระตือรือร้น ในขณะที่ผู้ฟังเองก็แสดงความคิดเห็นต่อข้อมูลดังกล่าว อย่างกระตือรือร้นด้วย แตกต่างจากข้อมูลเสียงสนทนา ภาษาญี่ปุ่นที่ไม่ค่อยเปิดเผยตัวเองมากนัก ผู้ฟังส่วนใหญ่ มักเปล่งคำขานรับหรือ aizuchi (相槌)³ เพียงอย่างเดียว ไม่ค่อยซักคำถามเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดยิ่งขึ้น โดยมากมักเป็นการเปิดเผยข้อมูลตัวเองจากการที่ถูก อีกฝ่ายถามคำถามมากกว่าที่จะพูดออกมาเอง สำหรับ เนื้อหาที่เปิดเผย พบความแตกต่างดังนี้ ในข้อมูลเสียง สนทนาภาษาอังกฤษจะพูดถึงครอบครัว สังคม การเมือง วัฒนธรรม ชนชั้น รวมถึงมีการเปิดเผยข้อมูลแง่ลบ เช่น ตกงาน มีการแสดงความคิดเห็นของตนเองออกมาอย่าง ชัดเจนโดยอาศัยการเล่าถึงประสบการณ์ของตน ผลงาน วิจัยชิ้นนี้ทำให้ทราบว่า การเปิดเผยตนเองโดยให้ข้อมูล ทั้งเชิงลบและเชิงบวก ตลอดจนการแสดงความคิดเห็น อย่างชัดเจนและกระตือรือร้นเป็นสิ่งที่ถูกคาดหวังใน การสนทนาเมื่อพบกันเป็นครั้งแรกของผู้พูดชาวอังกฤษ ในขณะที่ชาวญี่ปุ่นกลับมองว่า การเปิดเผยตนเองที่มาก เกินไปจะกลายเป็นการโอ้อวด หรือแสดงตัวตนที่มากจน เกินไป ความต่างนี้มีสาเหตุมาจากค่านิยมทางวัฒนธรรม ที่แตกต่างกัน

全 (2010) ศึกษาความแตกต่างของเนื้อหาการ เปิดเผยตนเองระหว่างชาวญี่ปุ่นและชาวเกาหลี โดยใช้กลุ่มตัวอย่างชาวญี่ปุ่นและชาวเกาหลีชาติละ 8 คู่ มาอัดเสียงสนทนาอิสระเป็นระยะเวลา 30 นาที โดยไม่ได้จำกัดหัวข้อหรือเนื้อหาการสนทนา ผลการวิจัย พบว่า ชาวเกาหลีเปิดเผยตนเองโดยรวมมากกว่าชาว ญี่ปุ่นถึง 2 เท่า แต่ทั้ง 2 ชาติมีจุดร่วมกัน คือ เลือกใช้ วิธีการพูดออกมาเองมากกว่าการถามคำถามอีกฝ่าย สำหรับข้อมูลเนื้อหาที่เปิดเผยนั้น ทั้งชาวญี่ปุ่นและ

³ คำที่ผู้ฟังเปล่งออกมาเป็นช่วง ๆ ให้รับกับเนื้อหาที่ผู้พูดกำลังพูด เพื่อแสดงถึงความสนใจ เห็นด้วย หรือรู้สึกอย่างเดียวกัน

ชาวเกาหลีเปิดเผยตนเองในเชิงภววิสัยมากกว่าเชิงอัตวิสัย อย่างไรก็ตาม ชาวเกาหลีจะเปิดเผยข้อมูลในขอบเขตที่กว้างกว่าและเป็นรูปธรรมมากกว่า 全ยังพบว่าชาวญี่ปุ่นและชาวเกาหลีมีสำนึกเรื่องความเป็นส่วนตัวที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ชาวญี่ปุ่นมีขอบเขตของ “สำนึกตนเชิงส่วนตัว” (私的自已) หรือสำนึกที่จะไม่บอกเรื่องราวตนเองให้ผู้อื่นรับรู้ หากไม่รู้สึกรังเกียจใจอีกฝ่ายมากพอควรหรือไม่มีความจำเป็นต้องพูดเรื่องของตนเองก็จะไม่เปิดเผยตนเองออกไป ในขณะที่ชาวเกาหลีมีขอบเขตของ “สำนึกตนเชิงสาธารณะ” (公的自已) หรือสำนึกที่สามารถพูดคุยกับผู้อื่นได้โดยง่าย สามารถทำให้การสนทนาดำเนินลุล่วงไป หรือสามารถตอบคำถามข้อซักถามของอีกฝ่ายได้อย่างสบายใจ หรืออาจกล่าวได้ว่าชาวเกาหลีมีแนวโน้มที่จะเปิดเผยตนเองอย่างกระตือรือร้นมากกว่าชาวญี่ปุ่น

จากงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นนี้ทำให้ทราบว่า มินงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการเปิดเผยตนเองในการสนทนาระหว่างผู้ที่เพิ่งรู้จักกัน ไม่ว่าจะเป็นงานวิจัยภาษาญี่ปุ่นหรืองานวิจัยเปรียบเทียบอยู่พอสมควร อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยไม่พบว่ามีการศึกษาประเด็นนี้ในภาษาไทย ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงต้องการศึกษาเรื่องการเปิดเผยตนเองในการสนทนาระหว่างผู้ที่เพิ่งรู้จักกัน โดยเลือกกลุ่มเป้าหมายเป็นนักศึกษา เนื่องจากเป็นวัยเดียวกันกับผู้เรียนชาวไทยที่ผู้วิจัยกำลังสอนอยู่ จึงน่าจะสามารถนำผลที่ได้ไปปรับใช้ในการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีความเข้าใจวัฒนธรรมญี่ปุ่นได้ลึกซึ้งขึ้น ตลอดจนสามารถเลือกใช้ภาษาญี่ปุ่นและวิธีการที่เหมาะสมกับสถานการณ์มากยิ่งขึ้น

3. วิธีการวิจัย

3.1 รายละเอียดข้อมูลและการถอดเสียง

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยการสุ่มเก็บตัวอย่างการสนทนาของผู้พูดชาวไทยซึ่งเป็นนักศึกษาหญิงของ

มหาวิทยาลัยรัฐแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร อายุระหว่าง 19-25 ปี จำนวน 12 คู่ เริ่มเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่เดือนตุลาคม 2557 จนถึงเดือนธันวาคม 2558 ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้นัดให้กลุ่มตัวอย่างที่อยู่ชั้นปีเดียวกันแต่ต่างคณะมาพบกัน ณ สถานที่นัดพบ แล้วจึงอธิบายให้กลุ่มตัวอย่างทราบแต่เพียงว่าต้องการอัดเสียงการสนทนาของทั้งคู่เป็นเวลา 15 นาที โดยไม่ได้แจ้งวัตถุประสงค์ของการวิจัยหรือกำหนดเรื่องสนทนาใดเป็นพิเศษ จากนั้นเมื่อกลุ่มตัวอย่างส่งสัญญาณว่าพร้อม จึงเรียกให้ทั้งคู่มานั่งโต๊ะเดียวกัน และเริ่มบันทึกเสียงสนทนาด้วยเครื่องบันทึกเสียง IC recorder หลังจากนั้นผู้วิจัยจึงลุกออกจากโต๊ะสนทนาไป แล้วกลับไปอีกครั้งเพื่อหยุดการอัดเสียงเมื่อครบกำหนดเวลา ทั้งนี้การจับคู่กลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีสุ่มจากผู้ที่แจ้งวันเวลาที่สะดวกตรงกันเท่านั้น ไม่ได้จงใจจับคู่แต่อย่างใด

สำหรับข้อมูลการสนทนาของกลุ่มตัวอย่างชาวญี่ปุ่นนั้น เนื่องด้วยข้อจำกัดเรื่องเวลาและไม่สามารถหานักศึกษาชาวญี่ปุ่นในประเทศไทยได้ครบตามจำนวน และภายในระยะเวลาที่กำหนด งานวิจัยนี้จึงได้ใช้ข้อมูลเสียงสนทนาของผู้พูดชาวญี่ปุ่นจากฐานข้อมูลที่ชื่อว่า “คอร์ปัสภาษาญี่ปุ่นที่เป็นภาษาพูดซึ่งใช้ระบบถอดเสียงพื้นฐานสำหรับภาษาญี่ปุ่น (ข้อมูลการถอดเสียงสนทนา/ข้อมูลเสียง) ฉบับปี 2011”⁴ คู่สนทนาที่ผู้วิจัยเลือกมาจำนวน 12 คู่ ล้วนมีเงื่อนไขตรงกับที่กำหนดในผู้พูดชาวไทย กล่าวคือเป็นนักศึกษาเพศหญิงอายุ 19-25 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีเดียวกันหรือมีอายุเท่ากัน คู่สนทนาเป็นบุคคลที่ไม่รู้จักกันมาก่อน และเพื่อให้การสนทนามีความใกล้เคียงกับการสนทนาที่เป็นธรรมชาติมากที่สุด จึงไม่มีการแจ้งข้อมูลใด ๆ เช่น ชื่อ แก่คู่สนทนา โดยเริ่มอัดเสียงตั้งแต่การแนะนำตัว นอกจากนี้ คู่สนทนาสามารถเลือกหรือเปลี่ยนหัวข้อสนทนาได้อย่างอิสระ และมีระยะเวลาการสนทนายาว 15 นาทีเหมือนกัน ถึงแม้การใช้ข้อมูลจากฐานข้อมูลดังกล่าวอาจไม่

⁴ BTSJ による日本語話し言葉コーパス (トランスクリプト・音声) 2011 年版

ครอบคลุมไปถึงลักษณะการพูดของผู้พูดชาวญี่ปุ่นทั้งหมด เนื่องจากการเก็บข้อมูลจัดทำขึ้นแค่ที่กรุงโตเกียว ดังนั้น ผลการวิเคราะห์จึงไม่อาจสะท้อนถึงลักษณะการสนทนาของผู้คนแต่ละท้องถิ่นในประเทศญี่ปุ่นได้ อย่างไรก็ตาม ข้อจำกัดดังกล่าวไม่ได้ส่งผลต่อแนวทางของงานวิจัยนี้ เนื่องจากงานวิจัยนี้ไม่ได้ต้องการศึกษาถึงลักษณะการสนทนาของแต่ละท้องถิ่น

ในการถอดเสียงสนทนา (Transcription) ผู้วิจัยได้อ้างอิงระบบตัวอักษรและสัญลักษณ์ตามฐานข้อมูล BTSJ ในช่วงต้นมาใช้ถอดเสียงการสนทนาภาษาไทย ส่วนการถอดเสียงภาษาญี่ปุ่นได้ใช้ข้อมูลจากฐานข้อมูลที่ถอดเสียงออกมาเป็นตัวอักษรและสัญลักษณ์แล้ว

3.2 การจัดการข้อมูล

ผู้วิจัยอ้างอิงระเบียบวิธีวิจัยของ 全 (2010) ซึ่งกำหนดขอบเขตข้อมูลการเปิดเผยตนเองที่นำมาวิเคราะห์ไว้ดังนี้ 1. เรื่องราวที่เกี่ยวกับตนเอง 2. เรื่องราวความสัมพันธ์กับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับตัวเอง 3. เรื่องราวของตนเองในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังกัด

การศึกษาว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งสองชาติเปิดเผยตนเองเป็นจำนวนเท่าไรนั้น ผู้วิจัยคิดคำนวณจากจำนวนครั้งที่มีการเปิดเผยข้อมูล โดยยึดเกณฑ์การคำนวณตามแบบอย่างของ 全 (2010) ที่นับเนื้อหาการเปิดเผยความหมายหนึ่ง ๆ เท่ากับ 1 ครั้ง ดังตัวอย่างด้านล่างนี้

ตัวอย่างการนับ)

私は、「学科名1」の、4年生で、「UF06姓」と申します。

ฉันชื่อ “UF06” อยู่ “ชั้นปีที่ 4” “ภาควิชา 1” (คำแปล)

ตัวอย่างข้างต้นนี้จะถือว่ามีการเปิดเผยข้อมูลรวมทั้งสิ้น 3 ครั้ง ได้แก่ 1. สังกัด 2. ชั้นปี และ 3. ชื่อตามลำดับ

4. ผลการวิเคราะห์

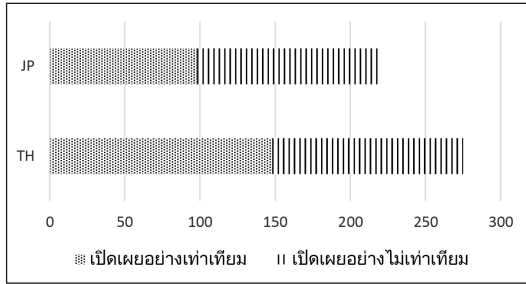
ผลการวิเคราะห์จะแบ่งออกเป็น 4 หัวข้อ ดังนี้

4.1 สัดส่วนการเปิดเผยตนเอง 4.2 เนื้อหาข้อมูลที่เปิดเผย 4.3 รูปแบบการเปิดเผย และ 4.4 ลักษณะพิเศษอื่น ๆ โดยจะอภิปรายผลตามลำดับ

4.1 สัดส่วนการเปิดเผยตนเอง

ตาราง 1 จำนวนการเปิดเผยตนเองของกลุ่มตัวอย่างชาวไทยและญี่ปุ่น

กลุ่มตัวอย่างชาวไทย	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	รวม (ครั้ง)
เปิดเผยตนเองอย่างเท่าเทียม	9	16	8	17	13	9	8	14	19	10	15	11	149
เปิดเผยตนเองอย่างไม่เท่าเทียม	15	12	8	5	13	7	8	12	17	7	10	12	126
รวมหัวข้อสนทนาทั้งหมด	24	29	16	21	26	16	16	26	36	17	25	23	275
กลุ่มตัวอย่างชาวญี่ปุ่น	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	รวม (ครั้ง)
เปิดเผยตนเองอย่างเท่าเทียม	8	7	3	6	10	10	9	9	10	7	7	13	99
เปิดเผยตนเองอย่างไม่เท่าเทียม	14	6	13	5	8	15	10	2	10	17	7	12	120
รวมหัวข้อสนทนาทั้งหมด	22	13	16	11	18	25	19	11	20	24	14	25	219

กราฟที่ 1 สัดส่วนการเปิดเผยตนเองของกลุ่มตัวอย่างชาวไทยและญี่ปุ่น (หน่วย: ครั้ง)

จากผลในตาราง 1 พบว่า ในการสนทนาเป็นระยะเวลา 15 นาที กลุ่มตัวอย่างชาวไทยมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน หรืออาจเรียกได้ว่าการเปิดเผยตนเองอย่างเท่าเทียมกันเป็นจำนวนมากถึง 149 ครั้ง มากกว่ากลุ่มตัวอย่างชาวญี่ปุ่นที่เปิดเผยตนเองอย่างเท่าเทียมกันจำนวน 99 ครั้ง สะท้อนให้เห็นว่าในการสนทนากับบุคคลที่เพิ่งรู้จักกันเป็นครั้งแรก กลุ่มตัวอย่างชาวไทยมีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับตนเองอย่างกระตือรือร้น ส่วนกลุ่มตัวอย่างชาวญี่ปุ่นนั้นแม้จะมีการเปิดเผยตนเองในจำนวนครั้งที่น้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างชาวไทยถึง 50 ครั้ง แต่เมื่อคำนวณจากสัดส่วนร้อยละทั้งหมดในกลุ่มตัวอย่างชาวญี่ปุ่นด้วยกันเองดังผลในกราฟที่ 1 จะพบว่า ทั้ง 2 ชาติมีสัดส่วนการเปิดเผยตนเองอย่างเท่าเทียมกันที่ไม่แตกต่างกันมากนัก กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างชาวไทยร้อยละ 54 และกลุ่มตัวอย่างชาวญี่ปุ่นร้อยละ 45 มีแนวโน้มที่จะแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน

ตาราง 2 เนื้อหาข้อมูลที่มีการเปิดเผยอย่างเท่าเทียม

ประเภทเนื้อหา	กลุ่มตัวอย่างชาวไทย	ร้อยละที่เปิดเผย	กลุ่มตัวอย่างชาวญี่ปุ่น	ร้อยละที่เปิดเผย
1. ข้อมูลส่วนบุคคล	ชื่อ	100%	ชื่อ	91%
	ชั้นปี	100%	ชั้นปี	91%
	โรงเรียนที่จบการศึกษามา	91%	วิชาเอก	75%
	คณะ	83%		
	วิชาเอก	67%		

4.2 เนื้อหาข้อมูลที่เปิดเผย

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการ 2 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

① จำแนกข้อมูลการเปิดเผยตนเอง

ผู้วิจัยได้นำเนื้อหาข้อมูลเกี่ยวกับตนเองที่มีการเปิดเผยทั้งหมดแบ่งออกเป็น 2 ชนิด ได้แก่ 1. ข้อมูลที่เปิดเผยอย่างเท่าเทียม หรือข้อมูลที่คุณสนทนาต่างฝ่ายต่างบอกข้อมูลของตนให้อีกฝ่ายทราบ กับ 2. ข้อมูลที่เปิดเผยอย่างไม่เท่าเทียม หรือข้อมูลที่มีเพียงฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเท่านั้นที่ให้ข้อมูล

② จำแนกข้อมูลในข้อ ① ออกตามประเภทเนื้อหา

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากข้อ ① มาจำแนกตามเนื้อหาออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

1. ข้อมูลส่วนบุคคล เช่น “ชื่อ” “คณะ” “ชั้นปี” “อายุ” “ที่อยู่”
2. ข้อเท็จจริงทั่วไปเกี่ยวกับตนเองหรือสังกัด เช่น “วิชาเรียน” “การฝึกงาน”
3. ข้อมูลประสบการณ์ที่ผ่านมาของตนเอง เช่น “การไปเรียนต่อต่างประเทศ” “การท่องเที่ยว” “การสอบเข้ามหาวิทยาลัย”
4. ข้อมูลแสดงความคิดเห็นหรืออารมณ์ความรู้สึกของตนเอง จากนั้นจึงนำไปวิเคราะห์ว่าแต่ละประเภทมีแนวโน้มการเปิดเผยอย่างไร

4.2.1 เนื้อหาข้อมูลที่เปิดเผยอย่างเท่าเทียม

เนื้อหาที่กลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ครั้งหนึ่งขึ้นไปเปิดเผยอย่างเท่าเทียมสามารถสรุปออกมาได้ดังตาราง 2

ประเภทเนื้อหา	กลุ่มตัวอย่างชาวไทย	ร้อยละที่เปิดเผย	กลุ่มตัวอย่างชาวญี่ปุ่น	ร้อยละที่เปิดเผย
2. ข้อเท็จจริงทั่วไปเกี่ยวกับตนเองหรือสังกัด	เนื้อหาลักษณะวิชาเรียน และกฎระเบียบต่าง ๆ ของคณะที่สังกัด	50%	ไม่พบข้อมูล	
	ความเป็นมาของการเข้าร่วมวิจัย	50%		
	เส้นทางในอนาคต	50%		
3. ข้อมูลประสบการณ์ที่ผ่านมาของตนเอง	ไม่พบข้อมูล		ไม่พบข้อมูล	
4. ข้อมูลแสดงความคิดเห็นหรืออารมณ์ความรู้สึกของตนเอง	ไม่พบข้อมูล		ไม่พบข้อมูล	

จากผลในตารางที่ 2 ทำให้ทราบว่า ประเภทข้อมูลที่บุคคลซึ่งไม่เคยรู้จักกันมาก่อนจำเป็นต้องเปิดเผยให้อีกฝ่ายทราบคือ *ข้อมูลส่วนบุคคล* และเนื้อหาที่เปิดเผยในประเภทนี้มีความแตกต่างกันเล็กน้อย ดังนี้ กลุ่มตัวอย่างชาวไทยตั้งแต่ครั้งหนึ่งมีการแลกเปลี่ยนเนื้อหาจำนวน 5 เรื่อง ได้แก่ “ชื่อ” “ชั้นปี” “โรงเรียนที่จบการศึกษามา” “คณะ” และ “วิชาเอก” ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างชาวญี่ปุ่นตั้งแต่ครั้งหนึ่งมีการแลกเปลี่ยนเนื้อหาจำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ “ชื่อ” “ชั้นปี” และ “วิชาเอก” สิ่งที่น่าสนใจเกี่ยวกับเนื้อหาประเภทนี้คือ กลุ่มตัวอย่างชาวไทยกว่า 97% แลกเปลี่ยนข้อมูล “โรงเรียนที่จบการศึกษามา” แต่กลับไม่พบไม่ข้อมูลดังกล่าวในกลุ่มตัวอย่างชาวญี่ปุ่นเลย ซึ่งจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างชาวไทยบางคู่ได้อธิบายเรื่องนี้ว่า “การถามข้อมูลโรงเรียนที่จบมาจะทำให้ทราบว่าตนเองมีเพื่อนที่เคยเรียนโรงเรียนเดียวกันดังกล่าวหรือไม่ ถ้ามีก็จะได้นำมาพัฒนาเป็นหัวข้อสนทนาต่อไป” นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างชาวไทยมีการแลกเปลี่ยนข้อมูล “คณะ” ที่ตนสังกัดจำนวนกว่า 83% ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างชาวญี่ปุ่นมีการแลกเปลี่ยนข้อมูล “คณะ” ที่ตนเองสังกัดเพียง 16% ความแตกต่างที่พบนี้อาจมีสาเหตุมาจากความแตกต่างเรื่องสำนึกเกี่ยวกับสังกัดระหว่างชาวไทยกับชาวญี่ปุ่น กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างชาวญี่ปุ่นจะคำนึงถึงสังกัดย่อย เช่น แผนก ส่วนงาน ภาควิชา วิชาเอก ของตนซึ่งมีขนาดเล็กและมีรายละเอียดเพียง

พอที่จะระบุอัตลักษณ์ (identity) ของตนเองได้ ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างชาวไทยมีแนวโน้มที่จะบอกสังกัดในระดับที่ใหญ่กว่าอย่าง เช่น บริษัท คณะ รวมไปถึงการเปิดเผยถึงสังกัดในอดีตตัวอย่าง โรงเรียนมัธยมปลาย ด้วยเช่นกัน ในบทสนทนา 1 ด้านล่างนี้เป็นตัวอย่างของการเปิดเผยข้อมูลอย่างเท่าเทียมกันของกลุ่มตัวอย่างชาวไทยโดยใช้การรวมกลุ่มประเภทระดับ “คณะ” ในตอนแนะนำตัว ดังจะเห็นว่า M ได้ถามถึงสังกัดคณะของ B ในบรรทัดที่ 14 จากนั้นจึงแนะนำตัวเองให้อีกฝ่ายทราบถึงคณะที่ตนสังกัดในบรรทัดที่ 16 เป็นการตอบกลับ

บทสนทนา 1 THM-B

14	M	เรียนอยู่ 「คณะ1」 ป่าคะ ? 。
15	B	อยู่ 「คณะ1」 。
16	M	อันนี้อยู่ 「คณะ2」 。
17	B	อ้อ 「คณะ2」 。

ผลการแลกเปลี่ยนเนื้อหาประเภท *ข้อเท็จจริงทั่วไปเกี่ยวกับตนเองหรือสังกัด* พบเพียงกลุ่มตัวอย่างชาวไทยเท่านั้นที่แลกเปลี่ยนเนื้อหาในประเภทนี้จำนวนตั้งแต่ครั้งหนึ่งเป็นต้นไป เนื้อหาที่พบได้แก่ “เส้นทางในอนาคต” “เนื้อหาลักษณะวิชาเรียน และกฎระเบียบต่าง ๆ ของคณะที่สังกัด” และ “ความเป็นมาของการเข้าร่วมวิจัย” ผู้วิจัยสันนิษฐานว่า เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างยังเป็นนักศึกษา จึงทำให้การพูดคุยและเปลี่ยนข้อมูล

เรื่องวิชาเรียนและกฎระเบียบต่าง ๆ ของคณะที่สังกัด รวมทั้งเส้นทางชีวิตในอนาคตอันเป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง โดยตรงนี้สามารถกระทำได้ง่ายกว่า นอกจากนี้ การเล่าถึงประสบการณ์ข้อเท็จจริงที่มีซึ่งกันและกัน อย่างเช่น การเข้าร่วมงานวิจัยครั้งนี้ ก็ถือเป็นวิธีการเปิดเผยตนเองอย่างปลอดภัยวิธีหนึ่งเช่นกัน

ส่วนผลของเนื้อหาประเภท ข้อมูลประสบการณ์ ที่ผ่านมาของตนเอง และประเภทข้อมูลแสดงความคิดเห็นหรืออารมณ์ความรู้สึกของตนเองนั้น ไม่พบว่ามี การเปิดเผยเนื้อหาใดในลักษณะที่เป็นแลกเปลี่ยนกันเกินกว่า ครั้งหนึ่ง ทั้งในกลุ่มตัวอย่างชาวไทยและญี่ปุ่น สาเหตุ อาจเนื่องมาจากทั้งสองฝ่ายมีข้อมูลที่ไม่เท่าเทียมกัน เช่น หากมีเพียงฝ่ายหนึ่งเท่านั้นที่เคยไปศึกษาต่อที่ ต่างประเทศ การแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกันก็จะเกิด ขึ้นยาก เนื่องจากอีกฝ่ายไม่มีข้อมูลเรื่องนี้ อย่างไรก็ตาม แม้จะไม่พบว่ามีหัวข้อสนทนาใดที่กลุ่มตัวอย่างจำนวน เกินครึ่งหนึ่งหยิบยกขึ้นมาแสดงความคิดเห็นหรืออารมณ์ ความรู้สึกของตน แต่ในข้อมูลกลุ่มตัวอย่างชาวไทย กลับพบการเปิดเผยเรื่องลักษณะพิเศษของนักศึกษาใน คณะที่ตนสังกัดเหมือนกันดังบทสนทนา 2 จำนวน 4 คู่ หรือคิดเป็น 33%

บทสนทนา 2 THR-V

179	R	／沈黙 0.2／สัดส่วนก็、ผู้หญิงเยอะกว่า／少し間／ใช่ไหม？。
180	V	ใช่。ไทยเยอะ。แล้วก็กลายเป็น...。
181	R	มันดูเป็นภาษาอยู่นะ 「ภาควิชา 1」。
182	V	กลายเป็น (ชื่อ<笑い>) เดียวสักพักก็ กลายเป็นสาวด้วย、โธ่เอ๊ย。
183	R	เหมือนกัน<笑い>。
184	V	เหมือนกัน<笑い>。「คณะ 2」 ยิ่งน่าจะ、ยิ่งน้อยกว่าปะ？。
185	R	จริง。
186	V	แต่ก็ผู้ชายจริง ๆ ก็มีอะ [早口で]、ใช่แม่？。

187	R	ใช่。(อิม) ก็อย่างเอกรา, รุ่นเราอะ เหลือประมาณสามคน。
188	V	อันนี้ (จาก-) ด้วยเทศสถานะหรือว่า？。
189	R	อ้อ。ใจด้วย<笑い>。
190	V	อ่า<笑い>。
191	R	จากห้าคน、อืดตอนแรกมีห้าคน (อ่า) กลายเป็นสอง<笑い>อิม。
192	V	<笑い> ตายละ。<二人での笑い>。

บทสนทนา 2 THR-V หลังจากที V ตอบคำถาม เรื่องสัดส่วนนักศึกษาหญิงต่อชายของคณะตนเองใน บรรทัดที่ 180 แล้ว ก็แสดงความคิดเห็นของตนเองเพิ่มเติม ไปทันทีว่า “แล้วก็กลายเป็น...” และพูดย้ำอีกครั้งถึง ลักษณะพิเศษของนักศึกษาในคณะตนในบรรทัดที่ 182 ว่า “กลายเป็น เดียวสักพักก็กลายเป็นสาว ด้วย、โธ่เอ๊ย。” เมื่อคู่สนทนา R ได้ฟังดังนั้นก็แสดง ความคิดเห็นต่อลักษณะพิเศษของนักศึกษาในคณะตน กลับไปเช่นกันดังในบรรทัดที่ 183 ว่า “เหมือนกัน” พร้อมทั้งยกตัวอย่างรูปธรรมขึ้นมาในบรรทัดที่ 187 ว่า “ก็อย่างเอกรา, รุ่นเราอะเหลือประมาณสามคน。” และขยายความอีกครั้งในบรรทัดที่ 191 ว่า “จากห้า คน、อืดตอนแรกมีห้าคน กลายเป็นสอง<笑い>อิม。” การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะพิเศษ เรื่องเพศนี้เป็นการเผยให้เห็นความคิดของผู้พูดอย่าง ชัดเจนขึ้น และแม้ว่าจะเพิ่งรู้จักกันก็ตาม แต่ทั้งคู่กลับ ไม่มีที่ทำรีรอที่จะแสดงความคิดเห็น ตรงข้ามกับในภาษา ญี่ปุ่นซึ่งไม่พบการแสดงความคิดเห็นในลักษณะเช่นนี้เลย

4.2.2 เนื้อหาข้อมูลที่เปิดเผยอย่างไม่เท่าเทียม

เนื้อหาที่กลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ครั้งหนึ่งขึ้นไปเปิดเผยอย่างไม่เท่าเทียมสามารถสรุปออกมาได้ดังตาราง 3 ข้างล่างนี้

ตาราง 3 เนื้อหาข้อมูลที่มีการเปิดเผยอย่างไม่เท่าเทียม

ประเภทเนื้อหา	กลุ่มตัวอย่างชาวไทย	ร้อยละที่เปิดเผย	กลุ่มตัวอย่างชาวญี่ปุ่น	ร้อยละที่เปิดเผย
1. ข้อมูลส่วนบุคคล	ไม่พบข้อมูล		ไม่พบข้อมูล	
2. ข้อเท็จจริงทั่วไปเกี่ยวกับตนเองหรือสังกัด	วิชาเรียน	75%	วิชาเรียน	67%
3. ข้อมูลประสบการณ์ที่ผ่านมาของตนเอง	การไปศึกษาต่อต่างประเทศ	58%	การไปศึกษาต่อต่างประเทศ	67%
	ท่องเที่ยว	50%		
4. ข้อมูลแสดงความคิดเห็นหรืออารมณ์ความรู้สึกของตนเอง	ไม่พบข้อมูล		ไม่พบข้อมูล	

ผลของเนื้อหาที่กลุ่มตัวอย่างเปิดเผยอย่างไม่เท่าเทียมที่พบดังแสดงอยู่ในตารางที่ 3 สอดคล้องกับผลในข้อ 4.2.1 คือ ไม่พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่แลกเปลี่ยนประเภท *ข้อมูลส่วนบุคคล* อย่างไม่เท่าเทียมกัน ส่วนผลของเนื้อหาประเภท *ข้อเท็จจริงทั่วไปเกี่ยวกับตนเองหรือสังกัด* พบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 ชาติมีการเปิดเผยข้อมูลจากเพียงฝ่ายหนึ่งฝ่ายเดียวเท่านั้น การเปิดเผยส่วนใหญ่ที่พบมักเป็นการซักถามจากอีกฝ่ายที่อยากรู้ว่าคณะของคู่สนทนามีการเรียนการสอนอะไรบ้าง โดยที่เมื่อฟังจบก็ไม่ได้แลกเปลี่ยนข้อมูลของตนให้อีกฝ่ายฟัง ในขณะที่ประเภท *ข้อมูลประสบการณ์ที่ผ่านมาของตนเอง* นั้น เนื้อหาที่พบส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องข้องกับการไปศึกษาต่อที่ต่างประเทศซึ่งไม่ใช่ประสบการณ์ที่ทุกคนจะมีร่วมกัน จึงเป็นการเปิดเผยข้อมูลจากฝ่ายที่เคยมีประสบการณ์เท่านั้น อย่างไรก็ตาม กลุ่มตัวอย่างชาวไทยจำนวนครึ่งหนึ่งมีแนวโน้มเปิดเผยเรื่องการท่องเที่ยว ผู้วิจัยสันนิษฐานว่า หัวข้อการท่องเที่ยวน่าจะเป็นหัวข้อสนทนาทั่วไปที่ไม่ว่าใครก็สามารถมีประสบการณ์ได้ ส่วนเนื้อหาประเภท *ข้อมูลแสดงความคิดเห็นหรืออารมณ์ความรู้สึกของตนเอง* กลุ่มตัวอย่างทั้งสองมีการเปิดเผยข้อมูลประเภทนี้น้อยที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับประเภทอื่น ๆ และเนื้อหาที่เปิดเผยแทบไม่มีคู่ที่ซ้ำกันเลย

4.3 รูปแบบการเปิดเผย

งานวิจัยนี้พบความแตกต่างเรื่องรูปแบบการเปิดเผยข้อมูลอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างชาวญี่ปุ่นจะใช้วิธีการและเปิดเผยเนื้อหาที่เหมือนกับคู่สนทนา ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างชาวไทยไม่มีรูปแบบที่ตายตัวหรือชัดเจน ตัวอย่างความแตกต่างซึ่งเห็นได้ชัดเจนที่สุดในการเปิดเผยข้อมูล คือ การแนะนำตัวในช่วงแรก ดังรูปแบบการเปิดเผยข้อมูลในบทสนทนา 3 และบทสนทนา 4

บทสนทนา 3 THR-P

1	R	หวัดดีคะ。
2	P	หวัดดี <ชื่อ> {<} 【 【。
3	R	】 】 <ชื่อ> {>} 。
4	P	ชื่ออะไร?。
5	R	ชื่อ 「R」 ค่ะ。
6	P	ชื่อ 「P」 ค่ะ。
7	R	↓ 「P」 。
8	P	อยู่—ปีไหนอะ? 。
9	R	ปีสองคะ。
10	P	คณะอะไร? 。
11	R	「คณะ1」 。
12	P	<อ้อ> {<} 【 【。

13	R	】】 < 「P」 > {>} 。
14	P	เรียนเอกอะไรอะ?。
15	R	เอก 「ภาษา1」 。
16	P	จริง ↑ เหรอ—。

บทสนทนา 4 JP21

1	UF06	私は、「学科名1」の、4年生で、「UF06姓」と申します。
2	UF05	「UF06姓」さん。
3	UF06	はい。
4	UF05	はい。
5	UF05	えっと、私は、「学科名2」の(はい)、3年生の(はい)「UF05姓」といいます。

บทสนทนา 3 THR-P เป็นตัวอย่างวิธีการเปิดเผยประเภท *ข้อมูลส่วนบุคคล* ซึ่งปรากฏในช่วงต้นของการสนทนาที่จำเป็นต้องมีการแนะนำตัวและพบได้ทั่วไปในกลุ่มตัวอย่างชาวไทย โดยหลังจากที่ทั้งคู่แลกเปลี่ยนข้อมูล “ชื่อ” ในบรรทัดที่ 5 และ 6 แล้ว หลังจากนั้นพบว่า มีแต่การเปิดเผยข้อมูลของ R แต่เพียงฝ่ายเดียวไม่ว่าจะเป็น “ชั้นปี” “คณะ” หรือ “วิชาเอก” ขณะที่ P ไม่มีท่าทีว่าจะเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของตนเองเลย เมื่อเปรียบเทียบตัวอย่างการแนะนำตัวที่พบในกลุ่มตัวอย่างชาวญี่ปุ่นที่พบจะเห็นความแตกต่างที่ชัดเจน คือ เมื่อ UF06 แนะนำตัวในบรรทัดที่ 1 ว่า 「私は、「学科名1」の、4年生で、「UF06 姓」と申します。」 คู่สนทนา UF05 ก็แนะนำตัวเองกลับในบรรทัดที่ 5 ว่า 「私は、「学科名2」の、3年生の「UF05姓」といいます。」 ซึ่งเป็นการเปิดเผยข้อมูลที่เหมือนกับของอีกฝ่าย คือ “สังกัด” “ชั้นปี” และ “ชื่อ” ของตนเองสอดคล้องกับคำพูดของอีกฝ่าย ลักษณะของการเปิดเผยตนเองเช่นนี้อาจเรียกได้ว่าเป็นลักษณะพิเศษของกลุ่มตัวอย่างชาวญี่ปุ่นที่พบในครั้งนี้

4.4 ลักษณะพิเศษอื่นๆ

นอกจากผลข้อ 4.1 สัดส่วนการเปิดเผยตนเอง 4.2 เนื้อหาข้อมูลที่เปิดเผย และ 4.3 รูปแบบการเปิดเผย ซึ่งเป็นแนวโน้มพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างที่ได้กล่าวไปในข้างต้นแล้ว ผู้วิจัยยังพบลักษณะพิเศษบางประการที่แม้ไม่ได้ปรากฏอย่างชัดเจนหรือปรากฏไม่บ่อยครั้ง แต่ก็สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะพฤติกรรมทางภาษาบางประการของกลุ่มตัวอย่างที่นำมาวิเคราะห์ในครั้งนี้

4.4.1 การเปิดเผยอย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน

ในการทำความรู้จักกันระหว่างคู่สนทนาที่เพิ่งรู้จักกันเป็นครั้งแรก กลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการเปิดเผยข้อมูลที่แตกต่างกันดังบทสนทนา 5 THP-M และบทสนทนา 6 JP197 ด้านล่างนี้

บทสนทนา 5 THP-M

52	M	โอเค。ถ้าจั้น、เตี้ยวนะจริง ๆ ต้องโตกว่าเรา 1 ปีปะ? ถ้าแบบ-
53	P	เราเกิด 38 อะ。
54	M	อ้อ。
55	P	เท่ากันปะหรือว่า?。
56	M	อ้อ。เรา39อะ。(เออ)แต่ว่า 39 ต้น ๆ。
57	P	เรา 38 ต้น ๆ<笑い>。เออนั้นแหละ。อือตี่ ๆ。

บทสนทนา 6 JP197

55	JBF04	うん、うちらなんか、年代的には多分一緒なんだけど。
56	JSF02	うん、あつ、<5回生><笑>。
57	JBF04	<5回生>、><5回生><2人で笑い>。
58	JSF02	あー、(うん)あつ、あつ、そうなんですか?。
59	JBF04	うん。
60	JSF02	99年入学ですか?。
61	JBF04	うん、そうそうそう。
62	JSF02	あー、じゃあ一緒<笑い>。

บทสนทนา 5 THP-M และ บทสนทนา 6 JP197 เป็นการเปิดเผยข้อมูล “อายุ” ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างชาวไทยใช้วิธีการบอกปีเกิดของตนออกไปก่อนดังในบรรทัดที่ 53 ว่า “เราเกิด 38 อ่ะ。” แล้วจึงถามคำถามอีกฝ่ายออกไปอย่างตรงไปตรงมาในบรรทัดที่ 55 ว่า “เท่ากันปะหรือว่า?” ในทางตรงกันข้ามกลุ่มตัวอย่างชาวญี่ปุ่นใช้วิธีเกริ่นออกไปดังในบรรทัดที่ 55 ว่า 「うちらなんか、年代的には多分一緒なんだけど。」 จากนั้นคู่สนทนา JSF02 จึงรู้สึกตัวว่าอีกฝ่ายน่าจะมียุ่เท่ากับตนเอง จึงได้เปิดเผยอายุออกไปเป็นนัย โดยบอกชั้นปีที่ศึกษาอยู่ในปัจจุบันในบรรทัดที่ 56 ว่า 「あつ、<5回生>。」 และเพื่อเป็นการยืนยันคำตอบเรื่องอายุ JSF02 จึงได้ถามคำถามยืนยันโดยเลือกใช้ปีที่เข้าศึกษาแทนการถามอายุโดยตรงในบรรทัดที่ 60 ว่า 「99年入学ですか?。」 จากตัวอย่างนี้จะเห็นได้ว่าการถามอายุซึ่งถือเป็นเรื่องส่วนตัวสำหรับชาวญี่ปุ่น กลุ่มตัวอย่างชาวญี่ปุ่นจึงเปิดเผยข้อมูลโดยใช้วิธีถามแบบอ้อมเพื่อไม่ให้เสียมารยาทต่ออีกฝ่าย ซึ่งแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างชาวไทยที่ใช้การถามแบบตรงไปตรงมา

4.4.2 การเปิดเผยเนื้อหาเชิงลบ

แม้ว่าจะเป็นการสนทนากับผู้ที่เพิ่งรู้จักกัน แต่ในข้อมูลวิจัยนี้พบว่ากลุ่มตัวอย่างชาวไทยมีการเปิดเผยข้อมูลเชิงลบของตน รวมทั้งการแสดงความคิดเห็นในเชิงลบดังบทสนทนา 7 THT-J และ บทสนทนา 8 THC-T

บทสนทนา 7 THT-J

136	T	ไม่ไม่เรียกก็ได้<笑い>。ไม่ต้องห่วง。แล้วชีว-ชีวไหนมา?。
137	J	ชีวมาจาก「ชื่อย่อมหาวิทยาลัย1」/少シ間/「ชื่อคณะ1」/。
138	T	「ชื่อย่อมหาวิทยาลัย1」 อ้อ。มันไม่ดีหรือ? [小さい声で] ตอนแรกก็จะเข้านะ。
139	J	มันไม่ใช่ไม่ดี。มันโธนี่เว่ย、ยังง้อคือมันทะเลาะกับเพื่อน<笑い>。

140	T	อ้อ、อ้อ—。
141	J	↑ เออ。ไม่แล้วคือแบบ-เหมือนแบบ-เหมือนยังง้อะ、ไม่ใช่เข้ากับคนอื่นไม่ได้นะ、คือเหมือนกับว่า-เหมือนทะเลาะกับเพื่อนเพราะแบบเรื่องเข้าใจผิดใจ。แล้วแบบเหมือนตอนนั้นอ่ะ、เออก็แบบเริ่มคิดว่าแบบไม่ได้อยู่หอแระ、อยากกลับมาอยู่บ้านไร้เงี้ย、เออ。

บทสนทนา 8 THC-T

150	C	「ภาษา 1」 ก็สี่、A อยู่แล้วปะ? <笑い>。
151	T	ไม่ๆๆ。ตัวแรกๆ อ่ะ A。พอเริ่มแบบเข้าไป-เรียนลึกๆ ขึ้นแล้วก็เริ่มแบบ [舌打ち] เหมือนอยู่เอกเลย、(<笑い>) เหมือนอยู่ที่นู่นเลย、แบบยาก。
152	T	แล้วไม่ค่อยชอบหน้าอาจารย์ด้วย (<笑い>) อะไรอย่างงี้ก็เลย... จะเขี้ยวไปไหน? แล้วหน้าอาจารย์คือแบบ‘เขี้ยว’อ่ะ。(เออ) แบบว่าเราลง「วิชาการท่องเที่ยวภาษา 1」อ่ะ、แล้วเหมือนแบบมันบังคับให้เราต้องไปทริปกับเด็ก「เอกภาษา 1」อ่ะ。
153	C	ของที、ที่ไหน? ที่นี้ปะ?。
略		

156	T	<p>ไม่นะ。 มีเพื่อนอีกสองคน。 แต่คือ / 少 少 間 / และก็ต้องเป็นเหมือนแบบเป็นโกด์ทัวรอะะ、 ให้กับเด็ก 「เอกภาษา 1」 ↑ โดยเด็ก 「คณะ T」</p> <p>○ (อา) คือเราก็แบบ- แล้วเราก็เลยถามว่า “ทำงานอื่นชดเชยได้ไหมคะ ?” แกเข้าใจปะ ? แบบไปกับใครไม่รู้จักเลย 3 วัน 2 คืน (เออ) ต่างจังหวัดค้างคืนด้วย。 (อา) แล้วแบบ 「เอกภาษา 1」 ปี 1 ถึงปี 4。</p> <p>(อา) แล้วขึ้นเป็นเด็ก 「คณะ T」 สามคนก็แบบ- เออ “ไม่ไปได้ไหมคะ ?” แบบทำงานอื่นแบบ-ชดเชย”、 “อ้อ。 ก็ไม่ได้、 ก็ 20 คะแนน” ขึ้นก็เลยเกลียดขึ้น หน้าเค้ไปเลยเว่ยว่าแบบ คือเพราะคะแนน แบบ-ก็เลยแบบ (ต้องไป) ทำให้ต้อง ไปอะไรเจ๊ยย。 แล้วก็คืออาจารย์เรื่องเยอะ อะแล้วเป็นอาจารย์ผู้ชาย # # อือ、 ทีม ‘เยอะเยะเนอะ’。</p>
-----	---	---

บทสนทนา 7 THT-J เป็นการเปิดเผยเหตุผลว่าเหตุใด J จึงย้ายมาศึกษาอยู่ที่มหาวิทยาลัยในปัจจุบัน แม้ว่าเจ้จะเพิ่งรู้จักกับคู่สนทนาไม่นาน แต่ J ก็สามารถเปิดเผยข้อมูลเชิงลบเกี่ยวกับสาเหตุของการย้ายมหาวิทยาลัยอย่างตรงไปตรงมาและแค้นหัวเราะในตอนท้ายของบรรทัดที่ 139 “ยังไงอะคือมันทะเลาะกับเพื่อน < 笑い >。” และในบรรทัดที่ 141 ว่า “เหมือนทะเลาะกับเพื่อนเพราะแบบเรื่องเข้าใจผิดไป。”

นอกจากนี้ ในบทสนทนาที่ 8 THC-T ยังพบการเปิดเผยความคิดเห็นของ T ที่มีต่อผู้สอนรายวิชาหนึ่งในเชิงลบ ดังจะเห็นได้ว่า T แสดงความคิดเห็นของตนในเชิงลบในบรรทัดที่ 152 ออกมาอย่างตรงไปตรงมาว่า “ไม่ค่อยชอบหน้าอาจารย์ด้วย” และอธิบายเพิ่มเติมดังบรรทัดที่ 156 ให้กับคู่สนทนาที่เพิ่งรู้จักกันฟัง ซึ่งไม่พบว่ามี การแสดงความคิดเห็นเช่นนี้ในข้อมูลภาษาญี่ปุ่นแต่อย่างใด

4.4.3 การยืนยันความคิดเห็นของตน

บทสนทนาที่ 9 THP-T

95	P	อ้อ—โรงอาหาร 「คณะ 1」、 เคยไปกินไก่อ่าง。 อร่อย—มาก < 笑い >。	😊
96	T	จริงเหรอ ? ?。	😞
97	P	ไก่อ่าง 「คณะ 1」 ใช่ปะ ?。	
98	T	จริงเหรอ ? ?。	😞
99	P	ทำไมไม่อร่อยเหรอ ?。	
100	T	เฉยๆ อะ。	😞
101	P	อ้อ。 อร่อยนะ。 หนังกรอบปะ ?、 ไก่อ่างแบบ-ไก่อ่างแล้วก็ข้าวเหนียวใช่ปะ ?、 เฮ้ยอร่อยออก。	😊
102	T	จริงเหรอ ? ?。	😞

บทสนทนา 9 THP-T เป็นตัวอย่างการเปิดเผยความคิดเห็นเกี่ยวกับรสชาติอาหารโดย P แสดงความคิดเห็นในเชิงชื่นชอบในบรรทัดที่ 95 ว่า “อร่อย—มาก < 笑い >。” แต่เมื่อ T ได้ฟังก็ไม่เห็นด้วยจึงตอบกลับด้วยท่าทีเชิงสงสัยในบรรทัดที่ 96 และ 98 ว่า “จริงเหรอ ? ?。” และยืนยันกรานความคิดเห็นของตนดังในบรรทัดที่ 100 ว่า “เฉยๆอะ。” แต่ถึงกระนั้น P ก็ไม่มีทีท่าว่าจะเห็นคล้อยตามอีกฝ่าย ยังคงยืนยันกรานในความคิดเห็นของตนดังเดิมดังในบรรทัดที่ 101 ว่า “อร่อยนะ。 หนังกรอบปะ ?、 ไก่อ่างแบบ- ไก่อ่างแล้วก็ข้าวเหนียวใช่ปะ ?、 เฮ้ยอร่อยออก。” แม้จะเป็นการสนทนากับบุคคลที่เพิ่งรู้จักกัน แต่พบว่ากลุ่มตัวอย่างชาวไทยสามารถแสดงความคิดเห็นโดยยืนยันกรานความคิดเห็นของตนที่ขัดแย้งกับอีกฝ่ายได้ คล้ายคลึงกับผลการวิจัยของ 唐 (2015) ที่กล่าวว่า พฤติกรรมทางภาษาในการแสดงความคิดเห็นของชาวจีนคือ จะพยายามพูดให้อีกฝ่ายคล้อยตาม ในขณะที่ชาวญี่ปุ่นจะไม่ยึดยึดความคิดเห็นของตนให้อีกฝ่าย แต่จะคอยสังเกตท่าทีว่าอีกฝ่ายจะเห็นคล้อยตามความคิดเห็นของตนเองหรือไม่

5. สรุปผลการวิเคราะห์และอภิปราย

จากผลการวิเคราะห์ในข้อ 4 ที่ระบุอยู่ข้างต้น สามารถสรุปความเหมือนต่างของการเปิดเผยตนเองในการสนทนาระหว่างผู้ที่เพิ่งรู้จักกันได้ดังตาราง 4

ตาราง 4 สรุปผลความเหมือนต่างของผลการวิเคราะห์

หัวข้อวิเคราะห์	ผลที่มีลักษณะร่วมกัน	ผลที่มีลักษณะแตกต่างกัน
สัดส่วนการเปิดเผยตนเอง	สัดส่วนร้อยละของการเปิดเผยตนเองอย่างเท่าเทียมมีความใกล้เคียงกัน (กลุ่มตัวอย่างชาวไทย 54% กลุ่มตัวอย่างชาวญี่ปุ่น 45%)	กลุ่มตัวอย่างชาวไทยเปิดเผยตนเองมากกว่ากลุ่มตัวอย่างชาวญี่ปุ่นภายในระยะเวลาที่เท่ากัน
เนื้อหาข้อมูล	เนื้อหาที่มีการเปิดเผยอย่างเท่าเทียมเป็นจำนวนมากที่สุด ได้แก่ เนื้อหาประเภท <i>ข้อมูลส่วนบุคคล</i> ในขณะที่เนื้อหาที่มีการเปิดเผยอย่างไม่เท่าเทียม ได้แก่ เนื้อหาประเภท <i>ข้อเท็จจริงทั่วไปเกี่ยวกับตนเองหรือสังกัด</i> และ <i>ข้อมูลประสบการณ์ที่ผ่านมาของตนเอง</i> ส่วนเนื้อหาประเภท <i>ข้อมูลแสดงความคิดเห็นหรืออารมณ์ความรู้สึกของตนเอง</i> มีการเปิดเผยข้อมูลน้อยที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับประเภทอื่นๆ	-
รูปแบบการเปิดเผย	-	กลุ่มตัวอย่างชาวญี่ปุ่นมีรูปแบบการเปิดเผยข้อมูลที่สอดคล้องกันกับของอีกฝ่าย
ลักษณะพิเศษอื่นๆ	-	กลุ่มตัวอย่างชาวไทยมีการเปิดเผยอย่างเป็นรูปธรรม เปิดเผยเนื้อหาเชิงลบ และเปิดเผยโดยยื่นกรานความคิดเห็น (ขัดแย้ง) ของตน

เมื่อเปรียบเทียบจำนวนครั้งของการเปิดเผยตนเองในการสนทนาระยะเวลา 15 นาที ทำให้ทราบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งสองมีพฤติกรรมทางภาษาในการทำความรู้จักกันที่แตกต่างกันคือ กลุ่มตัวอย่างชาวไทยมีแนวโน้มที่จะเปิดเผยตนเองในแง่มุมต่าง ๆ อย่างกว้างขวางแต่อาจไม่ลงลึกในรายละเอียด ตรงข้ามกับกลุ่มตัวอย่างชาวญี่ปุ่นที่มีจำนวนครั้งของการเปิดเผยตัวตนน้อยกว่า หรืออาจกล่าวได้ว่ามีการเปิดเผยตนเองที่แคบกว่า แต่ให้ความสำคัญกับการสนทนาหัวข้อใดหัวข้อหนึ่งที่ถูกหยิบยกขึ้นมาในขณะนั้นด้วยการเจาะลึกลงในรายละเอียด อย่างไรก็ตาม ถึงแม้พฤติกรรมทางภาษาในการเปิดเผยตนเองจะแตกต่างกัน แต่สัดส่วนการเปิดเผยตนเองอย่างเท่า

เทียมเมื่อเปรียบเทียบภายในชาติเดียวกันกลับไม่พบว่ามีความแตกต่างกันที่มากนัก กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 ชาติเห็นว่า การแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะข้อมูลส่วนบุคคลพื้นฐาน เช่น “ชื่อ” “ชั้นปี”

“สังกัด” เป็นสิ่งสำคัญของการทำความรู้จักกันในเบื้องต้น เพราะนอกจากจะเป็นข้อมูลพื้นฐานที่ทำให้รู้จักตัวตนกันเพิ่มมากขึ้นแล้ว ยังเป็นการแสดงออกถึงความจริงใจต่อกันอีกด้วย

เนื้อหาประเภท *ข้อมูลส่วนบุคคล* เช่น “ชื่อ” “สังกัด” “ที่อยู่” หรือประเภทข้อเท็จจริงทั่วไปเกี่ยวกับตนเองหรือสังกัด เช่น “ประสบการณ์ในการเข้าร่วมในงานวิจัย” ล้วนเป็นเนื้อหาที่สามารถนำมาเปิดเผยและแลกเปลี่ยนกันได้ง่าย เนื่องจากเป็นเนื้อหาที่ทั้งสองฝ่ายมีส่วนร่วมอยู่แล้วและเป็นข้อเท็จจริง ในขณะที่เนื้อหา *ประเภทข้อมูลประสบการณ์ที่ผ่านมาของตนเอง* เช่น “การไปศึกษาต่อต่างประเทศ” เป็นข้อมูลที่ไม่ใช่ว่าทุก

คนจะมีร่วมกันได้ ทำให้เห็นแนวโน้มว่าข้อมูลเนื้อหา
ในลักษณะเช่นนี้จะเป็นการเปิดเผยจากฝ่ายที่มีข้อมูล
เพียงฝ่ายเดียวเท่านั้น และโดยมากมักอยู่ในลักษณะของ
การสัมภาษณ์ ในขณะที่เดียวกัน ผู้วิจัยพบว่าการเปิดเผย
เนื้อหาประเภท *ข้อมูลความคิดเห็นหรือความรู้สึกของ
ตนเอง* เมื่อเปรียบเทียบกับเปิดเผยประเภทอื่น ๆ
กลุ่มตัวอย่างทั้งชาวไทยและญี่ปุ่นต่างก็พยายามสงวน
ท่าทีไม่แสดงความคิดเห็นหรือความรู้สึกออกไปมากนัก
อาจเป็นเพราะคู่สนทนายังไม่รู้จักรับใจคอหรือคุ้นเคย
กัน จึงยังไม่กล้าเปิดเผยความคิดหรือความรู้สึกของตน
ออกมาอย่างตรงไปตรงมาอันเป็นลักษณะที่มีร่วมกันของ
ทั้งสองชาติ แตกต่างจากงานวิจัยของ 岩田 (2015) และ
全 (2010) ที่ค้นพบว่าชาติที่พูดภาษาอังกฤษและชาว
เกาหลีมีการแสดงความคิดเห็นของตน เปิดเผยข้อมูลที่เป็น
อัตวิสัยจำนวนมากอย่างกระตือรือร้นในการสนทนา
กับผู้ที่เพิ่งรู้จักกัน

รูปแบบการเปิดเผยข้อมูลที่ค้นพบในการวิจัย
ครั้งนี้ โดยเฉพาะรูปแบบการแนะนำตนเองของกลุ่ม
ตัวอย่างชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มเปิดเผยข้อมูลในลักษณะ
สอดคล้องกับข้อมูลของอีกฝ่ายสะท้อนให้เห็นถึงวิถีคิด
ของชาวญี่ปุ่น นั่นคือการให้ความสำคัญต่อความสัมพันธ์
กับผู้อื่น (人間関係) 斎藤 (1995) มองว่า เหตุที่เป็น
เช่นนี้เพราะวัฒนธรรมซึ่งเป็นรากฐานของสังคมญี่ปุ่นใน
ปัจจุบันมีต้นกำเนิดมาจากการทำการเกษตรแบบปลูก
ข้าวในหมู่บ้านที่มีถิ่นฐานเป็นหลักแหล่ง หมู่บ้านเช่นนี้
มักประกอบด้วยผู้คนซึ่งอาศัยอยู่ในพื้นที่มาช้านานและ
มีการสร้างสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในลักษณะแบบปิดหรือ
คบหาเฉพาะคนในกลุ่มเดียวกันเอง ผู้คนจึงมีแนวโน้มจะ
ไม่ยินยอมในความคิดของตนที่ไม่ลงรอยกับผู้อื่นและ
ไม่พูดหรือทำให้สัมพันธ์กับผู้อื่นขาดความหมาย เพราะจะ
ทำให้อาศัยอยู่ในสังคมต่อไปได้ลำบาก นอกจากนี้ 斎藤
ยังได้กล่าวถึงมารยาทของชาวญี่ปุ่นว่า เกิดมาจากความ
สัมพันธ์แบบเสมอภาค (対等関係) ดังนั้นไม่ตรีจิต
หรือการกระทำใด ๆ อันแสดงถึงความเป็นมิตรที่ถูกต้อง

หยิบยื่นให้จากอีกฝ่าย เช่น การให้ของขวัญ การเยี่ยมเยียน
คำชม การพูดจาโต้ตอบกัน การต้อนรับ (การเลี้ยงดู
ปูเสื่อ) ก็จะต้องได้รับการตอบกลับจากผู้ได้รับอย่าง
เท่าเทียมจึงจะถือเป็นการให้เกียรติและเคารพอีกฝ่าย
สิ่งที่ผู้วิจัยค้นพบในครั้งนี้จึงเป็นประโยชน์อย่างยิ่งใน
การเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่น เพราะจะทำให้ผู้เรียนรู้จัก
โต้ตอบด้วยรูปแบบภาษาที่เหมาะสมและเป็นธรรมชาติ
ตามธรรมเนียมปฏิบัติของชาวญี่ปุ่น อันจะนำไปสู่โอกาส
ที่จะสร้างความประทับใจให้แก่คู่สนทนาชาวญี่ปุ่นได้มาก
ยิ่งขึ้นด้วย

อย่างไรก็ตาม จากผลของงานวิจัยครั้งนี้ทำให้
ผู้วิจัยตระหนักว่า การเปิดเผยข้อมูลบางอย่างพึงกระทำ
ด้วยความระมัดระวัง เนื่องจากในบางวัฒนธรรมการถาม
คำถามอย่างตรงไปตรงมาอาจเป็นที่ยอมรับ ในขณะที่
บางวัฒนธรรมอย่างญี่ปุ่น ข้อมูลบางอย่าง เช่น อายุ
ถือเป็นเรื่องที่ไม่ควรถาม แต่หากต้องการทราบก็ควรเลือก
ใช้วิธีการที่ไม่เป็นการคุกคามหรือสร้างความอึดอัดใจให้
อีกฝ่ายมากจนเกินไป นอกจากนี้ แม้ว่าในงานวิจัยนี้จะ
พบแนวโน้มว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่พยายามสงวนท่าที
ไม่แสดงความคิดเห็นหรือความรู้สึกออกมาอย่างตรงไป
ตรงมาอันเป็นลักษณะร่วมกัน แต่ผู้วิจัยยังพบว่ามีกลุ่ม
ตัวอย่างจำนวนหนึ่งใช้วิธีการเปิดเผยตนเองในด้านลบ
ด้วยการยื่นกรานความคิดของตน ในความหมายหนึ่ง
อาจถือได้ว่าเป็นการพยายามลดระยะห่างระหว่างตัวเอง
กับคู่สนทนาด้วยการแสดงความเป็นตัวเองอย่างซื่อสัตย์
และจริงใจ ถึงแม้ว่าวิธีนี้อาจช่วยสร้างความสนิทสนมได้
อย่างรวดเร็ว แต่ในขณะที่เดียวกันหากต้องสนทนากับ
บุคคลต่างวัฒนธรรมก็อาจทำให้อีกฝ่ายรู้สึกอึดอัดหรือ
สร้างความรู้สึกด้านลบได้

ถึงแม้งานวิจัยนี้จะมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อทำ
ให้เกิดความเข้าใจเรื่องความแตกต่างทางวัฒนธรรมระหว่าง
ไทยกับญี่ปุ่น แต่ผลการวิเคราะห์ที่พบในครั้งนี้ก็น่า
ประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนภาษา
ญี่ปุ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิชาสนทนาได้ ตัวอย่างเช่น

ในการทำความรู้จักกันเป็นครั้งแรก ควรสอนให้ผู้เรียนเลือกเปิดเผยข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงทั่วไป เช่น ชื่อ ชั้นปี สังกัด หลีกเลี่ยงการพูดคุยหรือซักถามถึงเรื่องส่วนตัว เช่น อายุ ความรัก ผลการเรียน อันจะช่วยให้การสนทนาเป็นไปอย่างราบรื่น และไม่ทำให้เกิดความอึดอัดในการสนทนา นอกจากนี้ วิธีการสนทนามีความสำคัญ กล่าวคือ ควรสอนให้ผู้เรียนสนทนาไปในเชิงที่สอดคล้องกับอีกฝ่าย เช่น กรณีที่ฝ่ายหนึ่งพูดเรื่องการเรียน ก็ควรพูดคุยในเรื่องการเรียนด้วยไม่ใช่เปลี่ยนเป็นหัวข้ออื่น รวมทั้งให้ผู้เรียนได้ลองคิดพิจารณาว่า หัวข้อใดบ้างที่พึงระมัดระวังในการพูดคุยกับบุคคลที่เพิ่งรู้จักกัน และหากต้องการทราบข้อมูลดังกล่าวซึ่งอาจสร้างความลำบากใจให้แก่อีกฝ่ายในการตอบคำถาม อาจต้องใช้กลยุทธ์การถามแบบอ้อมเพื่อไม่ให้คู่สนทนาเกิดความรู้สึกด้านลบ

เนื่องด้วยข้อจำกัดในเรื่องเวลาทำให้ผู้วิจัยไม่สามารถเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างเพศชายเป็นจำนวนมากพอที่จะนำมาวิเคราะห์ ส่งผลให้งานวิจัยนี้

ไม่สามารถอภิปรายถึงผลของพฤติกรรมกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชายได้ นอกจากนี้ จำนวนข้อมูลในงานวิจัยไม่ได้มีจำนวนมากพอที่จะวิเคราะห์ผลในเชิงสถิติได้ และงานวิจัยนี้ก็ได้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาพฤติกรรมทางภาษาของชาวไทยหรือชาวญี่ปุ่นในภาพรวมอย่างไรก็ตาม แม้ว่าข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์อาจไม่มากและจำกัดผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพียงแค่เพศหญิงก็ตาม แต่ผลการวิเคราะห์ก็สามารถชี้ให้เห็นถึงแนวโน้มหรือลักษณะพฤติกรรมทางภาษาบางประการซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นดังกล่าวไปข้างต้นได้ อนึ่ง จากข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่เก็บรวบรวมได้ในครั้งนี้ ผู้วิจัยยังไม่ได้วิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ของเนื้อหาเกี่ยวกับวิธีการเปิดเผยข้อมูลอย่างลึกซึ้ง อีกทั้งยังต้องศึกษาเพิ่มเติมอีกว่า มีข้อมูลเนื้อหาใดอีกบ้างที่ใช้รูปแบบการเปิดเผยซึ่งสอดคล้องกันดังเช่นการแนะนำตัวในตอนต้นของการสนทนาที่พบในงานวิจัยนี้ โดยผู้วิจัยจะขอนำไปเป็นประเด็นในการศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- [1] ยุพวรรณ โสภิตวุฒิวงศ์. (2559). การเปรียบเทียบโครงสร้างความรู้ (Schema) และกลยุทธ์การเลือกหัวข้อสนทนาเมื่อพบกันเป็นครั้งแรกของผู้พูดชาวไทยกับผู้พูดชาวญี่ปุ่น. *วารสารอักษรศาสตร์*, 45 (1), 1-46.
- [2] 今田恵美 (2010). 「『共－成員性』の可視化手続きとしてのゴシップトークー外国人留学生と日本人学生の初対面会話に注目してー」 『社会言語科学会 第26回大会発表論文集』 214-217.
- [3] _____ (2012). 「留学生と日本人学生の関係形成の様相ー歓迎会における自己紹介場面データをもとにー」 『大阪大学言語文化学』 21, 3-15.
- [4] 岩田祐子 (2015). 「日・英語会話初対面会話における自己開示の機能」 津田早苗・村田泰美・大谷麻美・岩田祐子・大塚容子 (著) 『日・英語談話スタイルの対照研究ー英語コミュニケーション教育への応用』 (37-91) 東京: ひつじ書房.
- [5] 蔡諒福 (2011). 「社会人初対面会話における話題選択に関する一考察ー日台中のデータをもとにー」 『大阪大学言語文化学』 20, 103-115.
- [6] 斎藤正二 (1995). 「人生のみかた」 大島建彦他 (編). 『日本を知る事典』 (897-958). 東京: 社会思想社.
- [7] 全鍾美 (2010). 「初対面の相手に対する自己開示の日韓対象研究ー内容の分類から見る自己開示の特徴ー」 『社会言語科学』 13 (1), 123-135.
- [8] 張瑜珊 (2006). 「台日女子大生による初対面会話の対照分析ー初対面会話フレームの提案を目指してー」 『人間文化論叢』 9, 223-233.
- [9] 唐瑩 (2015). 「初対面の相手に対する自己開示の中・日対照研究ー中・日大学 (院) 生同士の会話データをもとにー」 『日中言語対照研究論集』 17, 107-122.
- [10] 三牧陽子 (1999). 「初対面会話における話題選択スキーマとストラテジーー大学生会話の分析ー」 『日本語教育』 103, 49-58.
- [11] _____ (2013). 『ポライトネスの談話分析ー初対面コミュニケーションの姿としくみ』 東京: くろしお.
- [12] 村上恵・熊取谷哲夫 (1995). 「談話トピックの結束性と展開構造」 『表現研究』 62, 101-111.
- [13] ユッパワン, ソーピットヴัฒติอุอง (2016). 「初対面の会話における話題転換のパターンー日タイ対照研究ー」 『日本研究論集』 13, 21-42.
- [14] 楊虹 (2005). 「中日接触場面の話題転換ー中国語母語話者に注目してー」 『言語文化と日本語教育』 30, 31-40.

หน่วยงานผู้แต่ง: คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Affiliation: Faculty of Arts, Chulalongkorn University
Corresponding e-mail: yuphawan.s@chula.ac.th